

El director d'«?El segrest de Núria»: «Ha costat molt saber què va passar perquè encara hi ha un pacte de silenci»

El documental, dirigit pel santjoaní Eduard Miguel, esclareix els detalls del robatori de la talla romànica de 1967 i s'estrenarà el pròxim 8 de juliol al Canal 33

La maredeu de Núria, en una imatge d'arxiu | ACN

Ha estat un autèntic treball d'investigació, segons els seus impulsors, que admeten que no comptaven que toparien amb el pacte de silenci que encara mantenen una part dels protagonistes cinc dècades després. El documental s'estrena aquest 8 de juliol al Canal 33. El director del documental, Eduard Miguel, assegura que estan molt satisfets del resultat perquè ha servit per homenatjar aquelles persones anònimes que van fer possible que aquell "segrest" fos tot un èxit.

"Partíem d'una coneixença del 20% i hem descobert un 85% del que va passar realment". Afirmar que, de tots els treballs que han fet fins ara, aquest ha estat un dels més engrescadors perquè senten que han contribuït a la recuperació de la memòria històrica. Recordar que fins fa poc encara hi havia gent de la zona que recordava els fets com un acte vandàlic i un "sacrilegi" tal com va explicar-ho el franquisme i ho va recollir la premsa en aquell moment. I defensa que calia explicar què havia succeït realment.

El "segrest" de la marededeu va ser un sabotatge contra el règim franquista, que tenia previst celebrar la coronació al mateix santuari quatre dies després. S'emmarcava en la campanya "Volem bisbes catalans" on s'exigien tres condicions: el nomenament de bisbes catalans, la dimissió de l'arquebisbe de Barcelona i el retorn de l'abat Escarré exiliat dos anys abans.

La llei del silenci i les dificultats

Arribar fins aquí no ha estat fàcil i s'han trobat amb moltes dificultats. En algun moment van pensar que el documental no podria tirar endavant. "Ha estat molt difícil contactar amb els protagonistes perquè encara hi ha un pacte de silenci, de no voler explicar res", explica el director. I amb això no hi comptaven. De fet, s'imaginaven que el seu punt de partida -Nemesi Solà-, la persona amb qui van mantenir més contacte, els permetria tirar del fil però no va ser així. Ell era un dels organitzadors però no va pujar al santuari de Núria per endur-se la marededeu. I en cap moment va donar cap nom escudant-se en el fet que no hi havia un acord de tots per donar els detalls dels fets.

Després de mesos d'investigació i de comprovar dades i llistes de noms, els impulsors del documental juntament amb Rosa Anna Felip i amb Manuel Castellet, que va ser president de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), van descobrir dos dels quatre nois que van pujar al santuari. Un d'ells, Xavier Margais, que, des de Mallorca, va accedir a parlar a càmera. I el segon, Ton Ribas, que també el van localitzar però que va declinar sortir a càmera. Va morir poc abans que acabessin el documental. A dia d'avui es manté en secret el nom dels dos escoltes que també van pujar i que van fer les tasques de vigilància. Amb qui sí van poder parlar va ser amb Enric Lahoz, que l'any 1967 era vicari de Ribes de Freser i organista de Núria.

Un instant durant una de les entrevistes que han portat a terme per al documental «El segrest de la marededeu de Núria». Foto: ACN

El règim franquista i la Guàrdia Civil el van acusar d'haver robat la marededeu tot i que en realitat no hi havia tingut res a veure. Va ser processat però finalment el cas es va arxivar per manca de proves. Segons Miguel, "mai ningú l'havia entrevistat ni preguntat pel que recordava; hem donat veu a molta gent que hi va participar, des del nucli intel·lectual fins als capells de Núria que van descobrir la desaparició".

Un altre aspecte que revelen per primer cop és el retorn de la marededeu el 28 de gener de 1972, més de quatre anys després i quan ja s'havia acomplert el que exigien al manifest. Els encarregats van ser l'advocat Josep Benet i la seva esposa, Florència Ventura, actualment vídua,

que els va explicar com van entregar la imatge al secretari del bisbe d'Urgell a tocar de Montserrat. I com al cap de poques hores era retornada al santuari de Núria. Segons Miguel, "era un moment molt delicat, si la policia arriba a enxampar el capellà retornant-la, hauria estat el principal sospitós d'haver-la segrestat".

Queden algunes dates, horaris i noms per completar però asseguren que han aconseguit reconstruir tota la història basant-se en la documentació i els testimonis recollits. "Són detalls que no hem pogut afinar perquè encara hi ha el pacte de silenci però la història és la que expliquem".

La preestrena del documental es va fer el 6 de juny passat a la seu de l'IEC a Barcelona on alguns dels protagonistes es van poder conèixer per primer cop i ho van viure amb emoció. "Tot i que encara alguns tenen reticències a donar la cara, crec que estan contents que ho haguem explicat", conclou Miguel. El documental és una coproducció de TVC i una part es va finançar amb micromecenatge.